

cesti, sem prej povedal. Mislim, da Cankar zasluži, da osvetlimo vsako njegovo delo, kolikor ga moremo.

V svojem odgovoru na ugodno kritiko je Cankar tudi zapisal: „Kdor hodi spredaj, mora čutiti zmirom, da mu leti kamenje v hrbet; drugače ne hodi spredaj.“ (Navedbe med narekovaji glej v Cankarjevih Zbranih spisih, XII.)

V splošnem je bilo, kolikor vem iz razgovorov z njim, Cankarjevo stališče do kritike čudno: če so ga hvalili, mu ni bilo prav, češ, da ga ne razumejo; če so ga grajali, mu tudi ni bilo prav, ker da ga zopet niso razumeli.

KRIŽEM PO ULICAH

FRANCE BEVK

Bila je zimska noč. V Trstu je pihala burja. Pometala je ulice, brlizzgala skozi dimnike. Bičala morje, ki je bilo ob bregu skoraj mirno, a na odprtem se je dvigalo v penastih valovih.

Kavarne so bile že zaprte. Tudi polovica luči je bilo že ugaslih. Mesto je bilo razdeljeno v svetle in senčne pasove, ki so se visoko nad hišami spajali v nejasen somrak. V njem je tonilo nebo. Tramvaji niso vozili več. Le kak taksi, redka kočija. Zapoznel gost, ki se je zavil v suknjo, z rokami v žepih tesno ob hišah vračal proti domu.

Tudi postaja se je polagoma zagrinjala v temo. Poslednji večerni vlak je bil že odšel. V čakalnici tretjega razreda je nekaj ljudi polegalo po tleh s svežnji pod glavo. Drugi so se poltiho pomenkovali in kadili slab tobak. Tisti, ki so imeli listek za jutrnji vlak, so lahko ostali. Drugi so morali na ulico. Čakalnica ni zavetišče!

Odhajali so počasi, oziraje se brezbrizno, kakor bi si hoteli vsaj za nekaj trenutkov podaljšati bivanje pod streho. Nazadnje so le stopili skozi vrata, po treh ali štirih kamenitih stopnicah na tlakovano ulico. Za hrbtom so se jim hrešče zaprla vrata, da se čez nekaj ur zopet odpro. Nekaj minut, postaja je bila mrtva. Le ura nad pročeljem je počasi premikala velike, črne kazalce od številke do številke. Prepočasi za tiste, ki so ostali na cesti.

Med njimi je bila tudi Tinca. Visoko dekle razvitih prsi in nekoliko bledega obraza. Nosila je rjavo obleko brez plašča, na predivnatih laseh pleteno čepico, a na nogah nizke čevlje na zadrگو. Oči so ji gledale nekam plaho, začudeno, kakor da so prvič zagledale življenje. V redkih lučih, katerih svetloba je trepetala ko pošastno prestiralo, ni našla rešitve.

Topo, mehanično se je prestopila po tlaku, ko da se zamolklo zaveda, da ne sme ostati na mestu. In vendar ni imela nikakega opravka. In v tistem trenutku nikake želje, razen ene — da bi našla kako zavetje, v katerem bi počakala jutra.

Hodila je, poslušala odmev lastnih korakov. Mislila je, da hodi že dolgo, a je naredila le krog ob vencu hiš. Zopet je stalo pred njo postajno poslopje.

Postala je in se ozrla preko streh. Nekaj boleznega ji je zaigralo na obrazu. Morje hiš, na tisoče oken, za vsakim spe ljudje, a ona nima prostorčka, kamor bi sedla. Saj ni zahtevala drugega. Le da bi sedla in počakala zore. Nato si bo že kako pomagala.

Izenada se je radostno zdrznila. Zdelo se ji je, da je stoprv sedaj zagledala pred seboj javen vrtič. Grmovje in drevje, vse križem so se prepletale široke poti. Bil je gol in zapuščen. Le veter je bučal v vejah, ki so se teple med seboj. Obšla jo je rahla nada, da ji je burno zatolklo srce.

Stopila je na široko stezo, se ozirala na vse strani. Žive duše ni bilo. Ob poteh je stalo nekaj zapuščenih klopi. Poiskala si je samotni kraj, za ovinkom steze, kjer je bilo najbolj v zatišju. Sedla je, a zavoj — v papir zavita, z vrstico povezana zavsednja obleka, perilo, škatla drobnarij — je vrgla na tla.

Saj bi bila legla. Pa je vedela, da bi v takem mrazu ne mogla zaspiti. Morda bi celó zmrznila. Podvila je noge pod klop, a čepico si je potegnila na ušesa. Ker ni imela rokavic, je roke prekrižala pod grudmi in dlani stisnila pod pazduhi. Obraz je nagnila na ramo. Skozi mrežo vej je brila burja, zdaj je grela eno, zdaj drugo lice. V nosu jo je peklo.

Stresal jo je mraz. Bilo bi bolje, da bi hodila. A bila je tako strašno utrujena — komaj je sedla, že jo je objemal spanec. Se bo že privadila.

Dremavec jo je objemal le v presledkih. Vsak sunek burje jo je znova zdramil. Morda so jo prebujali tudi spomini na dogodke tistega dne od jutra. In misli na drugi dan, ki so bile pogumne, rožnate in svetle. Vsaj v nekaterih trenutkih. Ta noč bo huda, to je čutila. Še nikoli ni take doživela. Glavno je, da jo prestane. Kaj pomeni ena sama noč za človeško življenje? Nič.

V mesto se je bila pripeljala s prvim jutrnjim vlakom. Doma, v tolminskih hribih, je pustila sneg, ki je bil zapadel tiste dni in se mračno svetil pod oblačnim nebom. V Gorici jo je srečala pomlad. Srce ji je igralo. Na Krasu, ki je ležal ko pusta, skalovita dlan, je našla burjo. Zavijala je ko volkovi, stresala okna, metala pesek v šipe, ki so drobno pele. Tinca je prej ni poznala. S čelom se je opirala na šipe, zamišljena gledala na pokrajino. Prej neznana tesnoba ji je objela srce.

Sama sebi je verjela, da je dobro oblečena, a ko je na postaji izstopila, jo je stresnilo do kosti. Stala je, objemala zavoj v naročju in strmela. Biló ji je vse novo. Burja, oblaki prahu, kipeče morje, visoke hiše ob bregu. V osrčju tega tujega, neprijaznega, hrumečega sveta je slutila svojo srečo... Ne, saj prej nikoli ni mislila, da pojde od doma. Saj nikoli ni sanjala o svetu, o službi, o tisočerihih stvareh, za katerimi umirajo mlada dekleta. V domu, v katerem nikoli niso poznali lakote, se je bila ugnezдила beda. Sramovala se je — že dve leti je nosila za nedeljo isto obleko, zdaj bi jo bila morala obleči za vsak dan. Oče je hodil s takim obrazom okrog, da se ga ni upala nagovoriti. Saj bi tudi ne imela srca, ko pa v hiši še moke ni bilo. Nekdaj so si dekleta prislužila lepih oblek z idrijskimi čipkami, zdaj ni bilo zaslužka. Če ni hotela hoditi strgana v posmeh ljudi, je morala od doma. Ko ga je zapustila, je prižgala vse luči upanja v svojem srcu. Že po naravi je bila taka, da ni obupavala. Še ko ji je bilo najhuje, se je smehljala... V torbici je imela neke naslove — ne, v velikem, tujem mestu ne bo tako osamljena. Naslov prijateljice, ki je bila že več let tu omožena.

V boju z burjo, ki ji je jemala sapo, je krenila z obrežja v ulice. Z listkom v roki je vpraševala mimoidoče. Dospela je, a tedaj je izvedela, da se je njena prijateljica že pred meseci preselila. Kam? Ne, tega nihče ni vedel. Mesto je veliko, na stotine hiš, na tisoče ljudi — bilo bi blazno, če bi jih vpraševala. Bila je ko izgubljen cvet na cesti. Ni izgubila poguma. Stotine hiš, tisoči ljudi — nemogoče, da bi ne našla prostora med njimi. Vrgla se je v vrtinec in se ves dan obupno borila.

Luči drznega upanja so ji ugašale druga za drugo. Pogum se je krusil, drobec za drobcem, a bila je polna neizčrpnih sil. S seboj je prinesla naslove nekaterih služb, ki jih je bila izrezala iz časnikov. Z zavojem v rokah je vpraševala iz ulice v ulico, od hiše do hiše. Povsod je bilo že oddano. Ponekod so samo za ozko špranjo odprli vrata, odkimali z glavo in jih že zaprli. Vsakikrat je obstala ko ukovana. Oči so ji gledale, kakor da prvič spoznavajo življenje. A še ji ni izginila prirojena vedrost z obraza. Ko je imela v rokah zadnji naslov, ni več upala. V mislih je bila že odločena, da bi delala le za hrano in za obleko. To je najmanj, kar more človek zahtevati. Nji se je zdelo največ, kar more dobiti. Nič.

Postala je na stopnicah kakor berač, ki so ga zapodili brez daru. Še se je smehljala, vendar so ji kanile v dušo prve kaplje grenkosti. Stopila je na ulico. Noge so ji bile od večurne hoje tako trudne, da se je opotekla. Postala je v zatišju neke hiše in se preplašeno ozirala ko izgubljeno dete. Bila je lačna. Od doma je prinesla prigrizek, a vendar ji ni

bilo do jedi. Ne, ona še ni utegnila jesti. Kam zdaj? Pognala se je dalje in se potopila med ljudi. Opazovala je obraze, kakor da jim hoče skozi vnanjo skorjo prodreti v srce. „Ali bi vedeli za kako službo?“ je nagovorila gospoda, ki ji je vzbujal zaupanje. Glas ji je trepetal ko človeku, ki prvič v življenju prosi miloščine. Oči so se že naprej zahvaljevale. Temne oči so jo začudene prodrle. Gospod je nekaj zamrmral in šel dalje. Da je ne razume, je rekel. Dà, to je razumela. Vedremu nasmechu se je pridružilo nekaj grenkega. Postala je plaha. Hodila je ko pijana, se z zavojem in pogledi izogibala ljudi. Dolgo je trajalo, da se je zopet opogumila. „Če bi vedeli za kako službo...“ Nagovorjena je bila gospa, ki je nosila polno torbo, bržkone se je vračala s trga. Razumela jo je. Premerila jo je globoko, z izrazom, kakor da se ji je prebudil daljen spomin. „Draga moja“, je zapela in zopet umolknila. A nato: „Pojdite z menoj!“ Šli sta. Tinca je hodila korak za njo, bila je navrhana tihe hvaležnosti.

Obstali sta pred veliko hišo v samotni ulici. „V drugem nadstropju je posredovalnica za službe“, je rekla gospa in odšla. V pisarni je sedel debeluh rdečega obraza s plešo nad čelom. In dve gospodični. Tista, ki je imela črne lase, je tolmačila. „Deset lir“, je rekel gospod. In ker ga je Tinca samo gledala, kakor da ga ne razume, je nestrpno ponovil: „Deset lir.“ Dà, tedaj je razumela. Segla je v torbico. V rokah ji je obležal srebrnik za pet lir, ostala ji je lira. Ta denar ji je bila ob slovesu stisnila mati, da bi imela za prvo silo. Več tudi ona ni imela. „Samo pet lir imam“, ji je hkrati vsa vedrost izginila z obraza. Gospod se je namrdnil. „Dajte“, je rekel. Položila je srebrnik na mizo.

Dobila je naslov, ki ga je tiščala v pesti, da se ji je dlan potila. Če ne dobi, naj se vrne. Dà. O, dà! Bila je zopet polna upanja in radosti kakor otrok, ki mu je bila obljubljena igrača. Nič. Služba je bila že odana. Pa ni bila obupana. Ne. Za srebrnik, ki ga je bila dala, se ji je odprlo vse mesto. Ko se je vrnila, je bil že poldan, pisarna je bila zaprta. Ni odšla, počenila je pred vrata in pojužinala. Tam je čakala, ni se zganičila. Oči so ji vesele plesale pod stropom, ji uhajale skozi okno na dvorišče, na katerem se je edino golo drevo zvijalo v vetru...

Dà, dà. In zdaj je bila že noč... Ob bližnjih hišah je nekaj zaropotalo, da se je zdrznila iz dremavice in iz misli. Burja je bila vrgla opeko s strehe. Po pločniku so odmevali in potišali oddaljeni koraki. Udarci ure. Ali je v pristanišču nekaj tolklo na kovino.

Stresnila se je in si z rokami podrgnila obraz, ki je bil od mraza že ves otrpel. Udje so ji bili ko leseni. Dvignila se je — noge je s težavo

iztegnila — in tekala po pesku, da se je ogrela. Pogledala je na uro, ki je ko velik obraz zrla iz mraka.

Moj Bog, šele pol ure, odkar je sedla. Kdaj pride jutro?

Mimo je prišel nekdo z rokami v žepih, z glavo med rameni. Ozrl se je in jo zagledal na stezi. Obstal je.

Tinca se je preplašila in zopet naglo sedla na prejšnje mesto. Ni gledala v tisto smer, slišala je, da se ji približuje. Postal je in jo gledal. Roka mu je segla do klobuka, a se ni odkril.

„Kaj je novega, gospodična?“

Dà, to je razumela. Toda gledala je nekam v tla, v siv pesek in si grizla ustnice. Moški je sédel na drugi konec klopi. Čutila je, kako jo nenehno opazuje.

„Ali nimate prenočišča?“

Ne, tega ni razumela. Toda slutila je, kaj vsebujejo besede. In čutila, da se ga mora bati. Obrnila je obraz proč. Nenadoma je pobrala zavoj in se preselila na drugo klop.

Sklanjala je obraz, a vendar je neznanca opazovala izpod čela. Bil je ves v senci. Če bi ga srečala pri luči, bi ga več ne spoznala.

„Tu je mrzlo“, se je dvignil čez nekaj trenutkov.

Pogledal jo je še enkrat, nato je brez pozdrava odšel. Zrla je za njim, dokler ni izginil na ulici. Zopet je bila sama. Dvignila je obraz nekam pod nebo, v medlo svetlobo nad mestom, in vzdihnila.

Udje so ji bili zopet otrpli. Vstala bi bila in hodila, a se ji ni ljubilo. Čutila je čedalje hujšo utrujenost. Sključila se je, kakor da hoče izginiti v nič. Tako bom zadremala, si je mislila. Ko se prebudi, bo že zarja. In nato začne svojo pot znova. Za trenotek se ji je zazdelo, da leži doma. In ni si mogla razlagati, kako da je nenadoma tako strašno obupana in žalostna. Kakor da ji je tegoba spala nekje na dnu duše in se je zdajci prebudila.

Tako čudno žalostna še tistega popoldne ni bila, ko je tavalala iz ulice v ulico, kakor da zaman išče nekaj za vedno izgubljenega. Še takrat ne, ko v neki hiši ni našla družine, ki jo je imela z ukrivljeno pisavo začekano na listku. „Ta družina ni nikoli tu stanovala“, je rekel vratar. „Dà, dà,“ je gledal v njen prepaden obraz, „večkrat dajo take naslove, ljudje so brez vesti.“ Trpko se je nasmehnila. Treba je bilo samo enega dne, da se je do sita naužila grenkih spoznanj. Tako torej, ji je pel pijani korak. Tako torej, so se ji potresali izmučeni udje. Hodila je počasi, nenadoma se ji nič več ni mudilo. Zato je prišla, da je položila poslednji srebrnik pred plešastega gospoda. In da zapuščena ostane v mestu, ker nima več denarja, da bi se odpeljala domov. Saj vse skupaj nima zmislila.

Kljub temu se je vrnila v posredovalnico. Pa nobene ni rekla. Niti besedice očitanja. Ni se upala. Le še enkrat je hotela poskusiti. V pisarni je našla suhljato gospodično, ki je imela prodirne, a prijazne oči. Tinci je ugajala. Pogled ji je ko začaran obstal na obrazu, ni videla, da ji gospod moli nov listek. Nekam osramočena in zmedena je odšla.

Pred hišo je postala. Pogledala je na papir, v srcu se ji je porodil dvom. Morda so ji ves dan lagali. Znova se je spomnila na dom, a v žepu je imela eno samo liro. Poleg tega je bila zopet lačna. Ta zavest ji je dala novega poguma, krenila je po ulici. Nenadoma je obstala. Nekdo jo je klical. Ko se je ozrla, je zagledala suhljato gospodično s prijaznimi očmi. Bila je vsa rdeča v obraz in ji je mahala z roko. „Ne hodite na ta naslov, nič ne boste dobili“, ji je rekla. Tinca se ni preveč začudila, vendar je vprašala z neko tesnobo: „Zakaj ne?“ Gospodična se je srdito zasmejala. „Ko ste odšli, so rekli, da je ta služba že več dni oddana. ‚Kaj pa morem jaz za to,‘ je debeluh skomizgnil z rameni, ‚če je toliko deklet, a služb tako malo.‘ Ali ste čuli? Barabe! ‚Tako delate,‘ me je pogrelo. ‚Že dva tedna me pošiljate od Poncija do Pilata.‘ Slepardi! Vse sem jim rekla. A oni tiho ko polži, še golsnili niso. Kaj?“ Od srda si je grizla ustnice. Tonci se je sama od sebe odprla dlan. Pogledala je listek. Nato ga je zmašila v torbico. Požirala je grenkobo. „Pet lir sem jim dala“, je rekla. Samo to. „Jaz na vašem mestu bi se vrnila in bi jim jih povedala . . .“ Ne, Tinca se ni hotela vrniti. Nikoli več. „Ali tudi vi iščete službo?“ je vprašala gospodično, kakor da je to zdaj zanjo najvažnejše. „Tudi. Za strojepisko. O, če bi hotela biti šefova ljubica — pa sem menda pregrda. In tega tudi nočem.“ Obrisala si je ustna in jezno zaprla torbico. Tinca jo je gledala. Kaj ji govori? Ne, ona ni vsega razumela. Trepetala je v mrazu. Stežka se je zadrževala, da ji niso šklepetali zobje. „Saj se vsi tresete“, ji je rekla strojepiska. „Stopiva kam, da se ogrejete.“ Dà, ona bi že stopila. Saj se je bala, da se zgrudi. Pa je imela samo liro. „Le obdržite jo, bom že jaz plačala.“

Šli sta. Tinca je hodila pol koraka za strojepisko. Saj je komaj slišala, kaj ji je pripovedovala. Mislila je na drugo. V kavarni, v katero sta stopili, je bilo toplo. In lepo kakor v cerkvi. Tinca se je z neko spoštljivostjo ozirala po stenah. Jedli sta belo kavo z mrzlo smetano in piškote. Tinca je jedla počasi, sramežljivo ko nevesta. Vsak piškot posebej ji je morala strojepiska vsiliti. Saj ne bo ona plačala. „To mora biti zelo drago“, si je mislila. Gospodično je poslušala bolj iz hvaležnosti kakor iz zanimanja.

Ko je zopet stopila na ulico, se je čutila vso oživiljeno. Kje da bo to noč spala? Ne, saj tega ni vedela. „Saj bom morda dobila službo“, je

rekla. Strojepiska je zožila veka. „Bog daj“, je zategnila. „Pomagala bi vam, a sama spim pri drugih.“ Poslovili sta se. Strojepiska je izginila med ljudmi, v svetlobi luči, ki so jih bili medtem prižgali. Tinca je vzela listek z naslovom in ga prebrala ob luči. Še majčkeno malo ni verjela v uspeh. A zdaj je bila okrepcana, ogreta, čutila je nove moči. Znova ji je legla vedrost na obraz. Saj mora nekaj dobiti. Ali naj spi na cesti? In vendar: nič. Nič. Saj je lahko vedela, da ji strojepiska ni lagala. Pa se ni jezila. Le neko prej neznano čuvstvo jo je zgrabilo s tako silo, da se je naslonila na stopnišče in zastokala. Toda že se je zopet dvignila in stopila na ulico. Kam zdaj? Kam zdaj?

Sedé na klopi, sključena v dve gubé, je zastokala iz polne duše. Bila je tako pogreznjena v obnavljanje tega, kar je doživela, da so ji ustnice zašepetale: „Kam zdaj?“ Dvignila je glavo in se predramila. Javni vrtič, a ona sedi na klopi. Mraz je ni več stresal. Le udje so ji bili otrpli.

Na pesku je zaslišala korake. Ozrla se je, približevala se ji je senčna postava. Bila je ženska. Vsa zavita in zapeta se je pozibavala v bokih, roke je tiščala v žepih plašča.

Ne, ni se bala. Šele, ko je bila prav blizu, je razločila njeno obličje. Širok obraz, a upadla lica. Težko bi bilo uganiti njena leta. Oči so ji bile ko pijane. Kazala je živa nasprotja lahkoživja, tope nebrižnosti in turobe.

„Dober večer“, jo je pozdravila.

„Bog daj“, je odvrnila Tinca po domače.

Neznanka je prisedla. Nekaj minut je še tiščala roke v žepih, nato pa izmotala iz papirja cigareto in jo prižgala. Puhnila je dim in zabrun-dala skozi nos: „Tralala, tralala . . .“ Nato sta bili tihi.

Tinca je gledala njeno podobo na pesku, ki je bila ko zapletena v mrežaste sence vejá. Zanimalo jo je, kdo naj bi bila. Ženska brez pre-nočišča kakor ona? Ni se je upala vprašati. Biló ji je dobro, da je imela družčino. Zdaj se ni čutila več tako žalostno in samotno.

Biló ji je stokrat laže kakor v trenutku — na katerega je pomislila zdaj — ko je bila pod večer ostala brez vsakega upa na cesti. Kam zdaj? Posredovalnica je bila že zaprta. A tja bi tudi ne šla. Morda je še ka-tera druga v mestu. Pa ona ni imela več denarja. Zganila se je, kakor da se otresa vsake take misli. Že je bil večer, vse luči so gorele. Po ulicah so se pretakale množice ljudi, vse izložbe so se svetile. Vsega je bilo na pretek, le ona ni imela ničesar. In kakor da se hoče že s tem nasititi, se je potopila v valove luči, v množico. Biló ji je, kakor da je planila v žgoče valove. Naj jo nesó, kamor hočejo. Hotela bi utoniti, za vedno izginiti v neki omamni sladkosti. Ni več čutila ne trudnosti ne lakote. Hodila je — ne, tavalá je dolgo, dolgo. Že so začeli zapirati trgovine, ljudje

na cesti so se redčili. Hiše so se že začele ogrinjati v mrak, ko se je zavedela. Bila je tako izmučena, da so ji klecnile noge; za trenotek je počenila. Ali bo še na ulicah ostala sama? Tedaj se je spomnila, da ima še liro. Poiskala je kavarno, sedla k mizi in položila denar na marmor. Dà, za tisto naj ji kaj dado. Več nima. Ni opazila radovednih pogledov. Popila je kavo, gledala ljudi, poslušala. Prazni zvoki. Biló ji je nekam toplo in dobro, odtod ne bi več šla. Želela si je, da bi kmalu nastalo jutro. Celó zadremala je. Ko je odprla oči, se je začudila. Kavarna je bila skoraj prazna, večina luči je bilo ugaslih. „Zaprli bomo“, ji je rekel natakar, ki je zlagal stole na mizo. Dà, ona je razumela. Na to prej ni mislila. Na ulico! „Ali ne bi smela ostati tu?“ so ji zatrepetale ustnice. Ne, to je nemogoče. Na postaji je odprta čakalnica. Dà, dà. Odšla je... In tako je zdaj tu.

Pogledala je na uro. Ali bo kmalu zora? Kazalci so se premikali neznansko počasi. Vzdihnila je.

„Brrr“, se je stresnila neznanka, otrnila cigareto in se ozrla po nji. „Ali vam ni mrzlo?“

„Nekoliko, dà.“

„Službe iščete?“ je poškilila na zavoj.

„Že od jutra.“

Molk. Burja je bila nekoliko ponehala.

„Pa nameravate tu prenočiti?“

Dà, tu bo počakala jutra. Saj bo kedaj konec tudi te noči.

„Tu ne smete ostati.“

„Zakaj pa ne?“ se je Tinca nemilo zdrznila.

„Zaradi mene lahko ostanete“, se je ženska zasmejala in potegnila dim iz cigarete. „Zdi se mi, da ne veste, da je po javnih vrtovih prepovedano prenočevati. Če vas dobi kak stražnik ali agent... Tako je pač urejeno...“

Tinca se je dvignila, kakor da hoče takoj oditi, a je zopet sedla.

„In vi?“

„Jaz ne prenočujem tu“, se je neznanka namrdnila in za trenotek napeto gledala skozi mrežo grmovja, kakor da oprezuje. „Pa meni je vseeno, jaz sem tega že vajena. Znam se jim izogibati. Pa zakaj ne greste v hotel?“

„Nimam denarja. Zadnjo liro sem potrošila v kavarni.“

Hm! Neznanka jo je motrila. Kaj je mislila? Njen obraz je bil ko neprodirna krinka, razodeval je vse in nič.

„Pa zajtrk?“

„Nič.“

Ženska je vrgla ogorek cigarete na tla in segla za nogavico. Ko ji je pomolila roko, se ji je novc za dve liri medlo lesketal na dlani.

„Vzemite!“

Tinca se je začudila. Sramovala se je in se z vsem telesom branila. Ko ji je tujka z nejevoljo vrgla novc v naročje, ga je pobrala in shranila v torbico. Zahvaljevala se je.

Ženska je zamahnila z roko, kakor da o tem ni vredno govoriti in je že pozabljeno. Vzela je cigareto, hotela jo je prižgati, a se je premislila. Zabrundala je polglasno pesem. Tinca jo je gledala z nemim občudovanjem.

„Ali imate vi prenočišče?“

„Imam“, je neznanka zategnila in se dvignila. Skozi mrežo vejá je gledala napeto proti ulici, v kateri je ležal najgloblji mrak. Iz nje sta se izvili dve moški postavi. „Vzela bi vas s seboj . . . ne, rajši ne, vi bi tega ne razumeli.“ In nato: „Pojdiva! Hodiva naglo, kakor da se nama mudi!“

Tinca je planila, kakor da se je nečesa neznansko prestrašila. Sama ni vedela, česa. Zgrabila je zavoj, a neznanka jo je prijela pod pazduho. Odšli sta naglo. Da se ne sme ozreti. Ob luči se je upala pogledati ženski v obraz. Ne, ni vedela, koliko let naj bi ji bila prisodila. Koraki so peli.

Dospeli sta v zatišje samotne ulice. Neznanka je hodila počasneje. Ozrla se je. Nikogar ni bilo za njima.

„Tako lahko hodite vso noč“, ji je rekla. „Mislili bodo, da se vam mudi na postajo ali kamorkoli“, je pridejala. „O, če bi bila še mlada ko vi“, se je čudno nasmehnila. Nenadno se je ustavila in ji prožila roko: „Lahko noč!“

Poslovili sta se. Neznanka je izginila za vogalom ulice.

Tinca je še dolgo stala in gledala za njo. Bila je začudena. Ni vedela, kaj naj si misli.

Zavila je v dolgo ulico. Čutila se je spočito, tako hoditi je bilo topleje. In hoditi mora vso noč do jutra. Nato bo stopila v kako kavarno, da se pokrepča in spočije.

In potem?

Na to Tinca rajši ni mislila. Do dne je bilo še daleč.